

www.jollibre.com

© Del text: 2018, Jordi de Manuel Barrabín

Drets negociats a través d'Asterics Agents

© D'aquesta edició:

2018, Santillana Infantil y Juvenil, S. L. i Grup Promotor, S. L.

Carrer de les Ciències, 73 (Districte econòmic Plaça d'Europa)

08908 L'Hospitalet de Llobregat

Telèfon: 93 230 36 00

ISBN: 978-84-16661-79-4

Dipòsit legal: M-9519-2018

Printed in Spain

Primera edició: maig de 2018

Directora de la col·lecció:

Maite Malagón

Editora executiva:

Yolanda Caja

Direcció d'art:

José Crespo i Rosa Marín

Projecte gràfic:

Marisol del Burgo, Rubén Chumillas, Rosa Marín, Julia Ortega

i Álvaro Recuenco

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment, adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

EL MÓN FOSC. TALPS

Jordi de Manuel

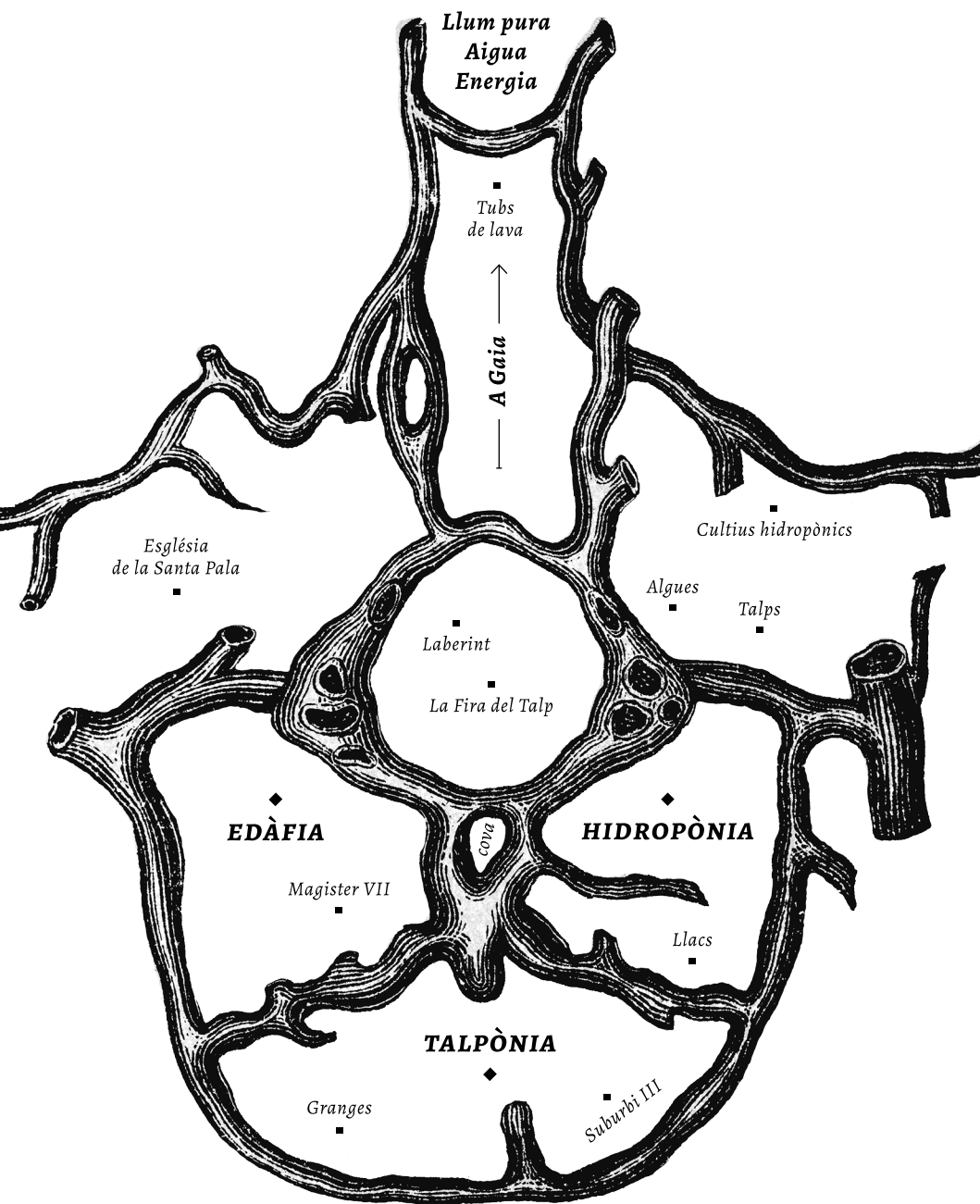
jollibre

*Imagina un habitatge subterrani en forma
de caverna, amb una llarga entrada oberta
a la llum que s'estén per tota l'amplària
de la cova, i uns homes que hi són des de
nens, lligats de peus i coll de manera que
no puguin moure ni veure altra cosa que el
que tenen davant, perquè les lligadures no
els deixen girar el cap.*

Platón

La República. Llibre VII (514a-541b)

Aproximadament any 380 aC

Llum pura
Aigua
Energia

Tubs
de lava

A Gaia

Església
de la Santa Pala

Cultius hidropònics

Algues

Talps

Laberint

La Fira del Talp

EDÀFIA

HIDROPÒNIA

Magister VII

Llacs

TALPÒNIA

Granges

Suburbi III

cova

Llibre primer

Rubik

*Vaig tenir un somni, que no era del tot un somni.
El brillant sol s'extingí, i les estrelles vagarejaren
i s'enfosquiren en l'espai etern, sense rajos,
sense camins, i la glaçada terra oscil·lava cega
i s'ennegria en l'aire sense lluna; el matí arribà
i se n'anà —i arribà, i no va portar el dia, i els homes
oblidaren les seves passions davant del terror
d'aquesta desolació; i tots els cors es van omplir
de fredor en una pregària egoista per la llum: (...)*

Lord Byron
Darkness (Obscuritat)
1816

La Duna no vol continuar

El professor Briggs es va alçar de la cadira i va empetitir els ulls fins que es van convertir en dos solcs de foc. Des de la penombra, tretze noies i vint-i-un nois contemplaven muts la projecció a la paret blanca de l'aula. Era una infografia dinàmica del cicle vital dels talps: els períodes de reproducció, les fases de creixement, maduresa i senectut.

11

Durant deu minuts, Briggs va explicar les característiques bàsiques d'aquells animals que eren la base dels productes alimentaris del món. Es va entretenir en la descripció d'alguns detalls anatòmics, explicant com se n'havien obtingut tantes varietats i se n'havien optimitzat els processos de cria, engreix i reproducció.

—L'exercici per a demà —va anunciar el professor amb una veu ronca, però poderosa— consisteix a descriure en menys de tres-centes paraules els hàbits alimentaris dels talps quan es trobaven en estat salvatge.

Quan va apuntar amb un dit la paret il·luminada, el tic facial que sovint li deformava la cara es va accentuar:

—Els que m'ho enviïn per correu intern avui, abans que comenci el període de fosc, tindran un punt addicional.

L'Edgar Grim, que ocupava un dels pupitres del final, va mirar la Duna Barts, dues files més endavant. Li va llançar el petit terròs que amagava dins el puny, el qual es va esmicolar a l'espatlla esquerra de la noia. Ella es va girar, li va etzibar una mirada plena de retrets i tot seguit es passà dissimuladament la mà per l'espatlla per espolsar-se la terra grisa que li embrutava la roba.

12

—«Tindran un punt addicional». —L'Edgar va mastegar les paraules fent escarni de Brigs, va dibuixar un u a l'aire amb un dit i va esbossar una ganyota que imitava el tic del professor.

Ella va mirar el noi i va moure el cap de banda a banda amb desaprovació. Brigs va apagar el projector. Una llum esmorteïda que sorgia del sostre va començar a inundar de claror l'aula. Un minut després va irrompre el so intermitent de la sirena que indicava el final de la instrucció diària a la Magister VII. Els estudiants van desar immediatament les interfícies a les motxilles i abans de sortir de l'aula es van anar inclinant, un rere l'altre, davant la Santa Pala sota la mirada de Brigs.

Quan l'Edgar va ser davant la Pala daurada, va advertir que els ulls rojos de l'Enzo Brigs el fitaven com fiblons. «Segur que m'ha vist llançar el terròs a la Duna», va pensar. Després de la reverència va poder observar de prop el professor albi. Els llavis, fins, dibuixaven una línia recta que només es torçava amb el tic facial. El seu tors, prim i

encorbat, estava cobert per la mateixa parca de cuiro que portaven els estudiants. Portava uns pantalons de teixit sintètic, arrapats a unes cames desproporcionadament llargues. Els cabells, llargs i blancs, destacaven sobre la roba fosca, i uns ulls com dues esquerdes de sang interrompien la pallidesa del rostre. Les mans, fortes, tenien uns dits llargs que semblaven més avesats a foradar la terra que a pulsar un teclat. No eren com les mans que hauria de tenir un professor. Per un moment, l'Edgar va advertir que els llavis de l'home se separaven, com si anés a dir alguna cosa, però va continuar callat. L'Edgar va calcular que Brigs devia sobrepassar la cinquantena, una edat a la qual arribaven pocs pobladors d'Edàfia.

Al passadís, entre les portes corredisses de les aules, la llum lletosa que emanava del sostre amb prou feines permetia distingir les cares dels companys.

La Duna va alentir el pas fins que va tenir l'Edgar al costat.

—No m'ho tornis a fer mai més, això —l'advertí ella amb una veu ferma, al mateix temps que es posava un dit a l'espatlla, just on el terròs s'havia esclafat. El noi l'agafà d'un braç amb suavitat i la va fer sortir de la fila, empenyent-la cap a una de les aules. L'espai mantenia una penombra que no permetia distingir si hi havia algú dins.

—Ho he fet perquè tu i jo hem de parlar —va dir l'Edgar.

—Tu i jo no hem de parlar de res.

—I tant, que hem de parlar. —El noi va assentir amb el cap i se li acostà encara més. — Fa dues setmanes que

ens estem preparant. Ara no et pots fer enrere. Som un equip i no pots desaparèixer així com així.

Ella vacil·là durant uns instants, però la seva veu sor-gí ferma:

—No desapareixo.

—Per què vols abandonar?

—És massa arriscat. —La noia el va mirar fixament als ulls.— Si ens descobreixen, pot tenir conseqüències terribles. Ja ha passat altres vegades. No vull que el meu pare pateixi cap represàlia.

14

El noi va apujar el to de la veu:

—Represàlia? Creus que a ell també el faran desaparèixer perquè té una filla que vol descobrir la veritat? —ironitzà.

La Duna va obrir molt els ulls. L'Edgar es va extraviar un instant en els iris verds d'ella, fins que la noia li tapà amb una mà la boca i li acostà els llavis a l'orella:

—Ets boig. Ens poden sentir..., no te n'adones? —Ella va mirar de reüll l'interior de l'aula, cap a la foscor.

—Qui vols que ens senti? Qui es pot interessar per un noi i una noia insignificants que encara no han acabat la Secundària?

Ella tornà a escrutar entre la foscor per assegurar-se que ningú no els sentia:

—Deixa'm en pau, Edgar. No puc venir amb vosaltres... He decidit que no vull continuar. —Es va deslliurar de la mà del noi, que li havia tornat a agafar el braç.

La Magister VII era una de les setanta institucions educatives d'Edàfia, l'estat més pròsper d'aquella part

del món. Un país que havia aconseguit un benestar perdurable: aliments, educació i feina per a tothom. L'esperança de vida, per primera vegada en l'últim segle, sobrepassava el llindar dels cinquanta anys. Durant la guerra i la postguerra, gairebé una tercera part dels habitants d'Edàfia havien mort. La gana, la calor sufocant, la prolongació dels dies sense llum i les epidèmies —més que les mateixes accions bèl·liques— van provocar la gran mortaldat. La devastació encara va ser pitjor en altres estats. Feia tres dècades que havia finalitzat l'últim conflicte bèl·lic amb els estats veïns i potser aquest era el motiu principal pel qual Edàfia es considerava un dels millors llocs del món per viure.

Em dic Edgar Grim i m'he proposat escriure aquí, en aquest quadern de tapes de pell de talp, els preparatius de l'expedició. El quadern té fulls fets de paper, que és un material valuós que hauré d'estalviar, ja que només es pot fer amb extractes d'algues. Me'l va regalar la mare quan jo era petit, abans que se l'enduguessin. Jo sé que ella no va marxar: se la van endur. N'estic segur. Al pare li van fer creure que va marxar, com diuen que fan moltes dones d'Edàfia després de tenir un fill.

La mare em va ensenyar a escriure i a llegir abans que jo comencés els cicles d'instrucció. Cada nit s'asseia al meu llit, obria un llibre gruixut i llegia. Recordo com m'agradava escoltar la seva veu mentre llegia.

Tot va començar fa dues setmanes en un passadís fosc d'Edàfia, prop del districte on les antigues barrinadores foradaven la terra. És un dels indrets més marginals del país,

un districte que havia estat devastat a l'última guerra. El pare em va enviar a passar uns dies de vacances al forat del seu germà, l'oncle Matt. L'oncle em va dir que m'instal·lés a la cambra més profunda del seu forat. Em va explicar que feia anys que no hi dormia ningú, allà, i em va confessar que el meu pare, el seu germà, havia ocupat aquella cambra quan tenia la meua edat. Saber-ho va fer que em mirés amb ulls diferents aquella cel·la estreta.

16

El llit on havia dormit el pare era còmode, però l'estança tenia un sistema d'il·luminació antic i una ventilació que amb prou feines feia baixar la temperatura per sota dels quaranta graus. Hi havia racons coberts de floridures i feia una olor desagradable.

Em resultava estrany que el pare no m'hagués parlat mai d'aquest lloc, però el cert és que ell i jo parlem poc.

L'última nit que vaig passar al forat de l'oncle Matt no vaig poder dormir. Havia decidit sortir a fer un tomb pels passadissos que desembocaven als túnels on hi havia les barrinadores, allà on havien treballat l'avi i el pare del meu avi. La major part de les màquines havien estat abandonades quan van ser substituïdes per tuneladores amb puntes de diamant. Dels passadissos sorgien fumaroles quan menys t'ho esperaves. Era perillós perquè si no senties la xiuladissa que feia el vapor quan ascendia l'aire et podia escaldar.

Va ser en un dels conductes de ventilació dels túnels abandonats on vaig veure la rata. Només les havia vistes en reportatges, a la Magister VII. No sabia que eren animals tan grossos. Vaig avançar amb sigil per veure-la millor, però l'animal va advertir la meua presència i va fugir. En aquell moment

vaig saber allò que mai no ens havien explicat sobre les rates: que eren extremadament tímides.

L'animal havia fugit per un passadís estret, al final del qual vaig distingir una claror verdosa. Era una llum d'una puresa rara, que no havia vist mai abans. Vaig acostar-m'hi, ben ajupit, protegint-me el cap amb les mans. Volia saber què era aquella llum.

Convèncer la Duna

18 L'Edgar corria pels túnels mal il·luminats del suburbi IV. Quedava poc temps perquè comencés la foscor i havia de trobar l'Elna. Només ella podia fer canviar d'opinió la Duna.

De camí, amb el cor desbocat, va passar pel forat on vivia l'Izan. Va decidir que tornaria a buscar-lo més tard; era més urgent parlar amb l'Elna. Va deixar enrere la granja de talps del suburbi, una zona del districte que desprenia una olor desagradable que impregnava tots els racons dels passadissos. L'Edgar va arrufar el nas i va continuar corrent.

Va arribar a la porta de l'edifici on vivia la noia i va repenjar el pes del cos a la paret de roca polida de la façana. Així, amb l'esquena contra la paret, va percebre la tremolor del tub, el ferrocarril urbà que transitava a pocs metres per sobre d'on era, encaixat a les roques. Un minut després, el cor del noi tornava a bategar amb normalitat. Va doblegar el coll de la parca, es va pentinar els cabells amb els dits, es va acostar a la porta hexagonal i va prémer la tecla amb un 3 del forat de l'intervisor que comunicava directament amb l'habitable on vivia la noia.

Gairebé immediatament va sorgir una veu enrogallada, d'home:

—Qui ets?

—Bona penombra, soc l'Edgar Grim. —El noi, encarat a l'intervisor, va exhibir el seu millor somriure.— Hi és l'Elna, al forat?

L'Edgar va sentir la respiració feixuga de l'home i va percebre la veu de l'Elna, llunyana: «Qui és, papa?»

Un minut després la noia obria l'accés hexagonal de l'edifici i es plantava davant l'Edgar amb les mans als malucs. Era menuda i fràgil, però tenia el cos d'una dona. Imposava.

—Et vaig dir que per res del món vinguessis aquí —el renyà—. El meu pare no havia de saber que existeixes!

El noi va moure els ulls d'una manera eloqüent d'esquerra a dreta i va inclinar el cap assenyalant el passadís. Van caminar junts, en silenci, fins que van arribar a una cruïlla. Allà van trobar un racó on el sostre es tornava més baix i retallava una concavitat a la roca. Hi havia un petit banc i la llum no era gaire intensa. No van veure ningú pels voltants. Hi van seure.

—Què passa? —va voler saber ella amb un posat d'impaciència.

—Has parlat amb la Duna? —La noia va negar amb el cap i va arrugar el nas. El noi prosseguí:— És molt important que m'ajudis, Elna. L'expedició està en perill.

—Ens han descobert? —Ella va obrir molt els ulls, va tancar els punys i instintivament va mirar cap al sostre i les parets.

—No... gairebé és pitjor: la Duna vol abandonar. —Va abaixar el cap perquè la noia no li veiés l'expressió.

—Què vols dir...? T'ha dit per què?

—Té por. —L'Edgar va aclucar els ulls i sacsejà el cap.— Creu que si ens descobreixen prendran represàlies contra el seu pare.

—Represàlies? —Ella el va mirar sense comprendre.— Si ho fem tot com ho hem planejat, ningú no ens descobrirà.

20 —Això mateix li he intentat fer entendre, però...

L'Edgar es va fixar en els iris rosats de la noia, la pal·lidesa de la pell i els cabells platejats. Sovint se sentia incòmode quan es trobava a poca distància d'una persona albina, però amb l'Elna la sensació era diferent. Els ulls d'ella i la seva pal·lidesa li transmetien una seguretat i una força inexplicables.

—Si ho fem tot bé no ens poden descobrir, però no em veig capaç de fer-la canviar d'opinió. M'hi has d'ajudar! —va insistir ell.

—On és ara, la Duna?

L'Edgar va encongir les espatlles.

—Al seu forat, suposo. Segurament deu estar acabant la feina per apujar nota, tal com ens va proposar el professor Brigs.

—El vostre Brigs, apujar una nota? Vaaa, no m'ho puc creure.

El noi va sacsejar el cap amb impaciència:

—Ens queda poc temps, el Dia del Talp és d'aquí a cinc dies i no tindrem cap altra oportunitat com aquesta.

La noia va abaixar la mirada. Aviat començaria la foscor que donava pas a la nit, però la temperatura es mantenia estable: els disset graus gairebé constants de les zones més habitades d'Edàfia. Quan va alçar els ulls, la seva mirada rosada trobà els ulls blaus de l'Edgar, que la fitaven, expectants.

—Mitja hora abans que comenci la foscor intentaré parlar amb ella. No podem fer servir cap missatge intern ni cap intercomunicador, és massa arriscat. —La noia va apartar amb la mà un floc de cabells blancs que li queia per la cara.

—L'has de convèncer. Només tu ho pots fer.

—Aniré fins al seu forat i parlaré amb ella. Hauràs de venir amb mi, per si jo sola no ho aconseguixo.

Els llavis d'ell van dibuixar un somriure que va desaparèixer de seguida:

—Sense la Duna no podem anar enlloc. —L'Edgar va posar una mà sobre l'espatlla de l'Elna i va percebre la força del cos menut de la noia.— El que ens proposem fer és molt important i tots som necessaris. Sobretot ella.

Van quedar que la passaria a buscar mitja hora abans que comencés la foscor, i que anirien fins on desembocava un dels canons laterals de ventilació de la Magister VII; allà ningú no els veuria. Es van abraçar i, durant els instants en què els seus cossos van estar units, els iris rosats de l'Elna van virar cap a un roig resplendent.

L'educació i la recerca eren els puntals d'Edàfia, un estat amb poc més d'un milió d'habitants. La instrucció era

obligatòria per a tots els infants a partir dels set anys i s'allargava fins als disset, edat a partir de la qual havien de decidir si continuar amb una formació superior o bé integrar-se en algun dels sistemes productius del país. L'Estat se sostenia sobre sis pilars bàsics en els quals treballava la major part de la població: els sistemes de defensa i vigilància; la recaptació dels tributs; la conducció i la distribució d'energia, aire i aigua; la conservació de la salut, i la producció d'aliments. El vuitanta per cent de la població treballava en algun d'aquests sectors, el vint per cent restant s'ocupava de la producció i el comerç de béns de consum, dels serveis relacionats amb l'oci, la justícia i la instrucció. La recerca, l'educació i la producció artística la realitzaven persones seleccionades, que gaudien d'una bona posició social. La política i la religió eren camps també restringits a una elit de la ciutadania, i eren exercides per funcionaris. Així havia estat gairebé durant els quatre-cents anys de la història coneguda del món.

Avançava a quatre grapes pel passadís. Les rates corrien esporugides tan bon punt sentien la meua presència. L'estranya llum de tonalitat verdosa em guiava a cada trencant i la seva intensitat creixia a mesura que avançava. Després de reptar durant molta estona, el passadís es va eixamplar i vaig començar a avançar ajupit. Aviat vaig poder caminar dret per un túnel que s'anava fent més ample. Hi havia solcs a la roca, cicatrius profundes que havien deixat les antigues barrinadores. La llum era cada vegada més intensa i feia brillar els

minerals incrustats a les parets i el sostre. Vaig continuar caminant fins que vaig arribar al lloc on naixia el raig verd, allà vaig poder comptar més d'una dotzena de rates que van fugir en advertir la meua presència.

Per fi vaig poder descobrir què causava la llum. Sorgia d'una estructura cúbica, d'arestes brillants. Era com una caixa perfecta amb cares quadrades i metàl·liques, d'una altura que m'arribava als genolls. M'hi vaig acostar i, quan vaig apropar-hi les mans, la llum que emetia va començar a minvar, i va canviar cap a tonalitats vermelloses, de manera que ja no m'encegava. Vaig poder veure sobre meu la roca viva, i les rates, expectants, que treien els caparrons pels orificis de les parets i ensumaven l'aire.

Dues setmanes després, escric això al quadern de tapes de pell de talp. Aprofito quan estic sol, com ara, que el pare encara no ha arribat al forat. Ho faig, sobretot, per deixar escrita la descoberta del cub lluminós.

A partir d'ara li diré Rubik. He decidit anomenar-lo així perquè, encara que té les arestes tan llargues com el meu avantbraç, em recorda un cub petit que el pare sempre duia a la butxaca. D'això fa molt de temps, però encara recordo que era un objecte que cabia en una mà i que tenia desenes de petits cubs de colors que es podien capgirar i moure fins que cada cara quedava d'un sol color. Sis cares, sis colors. El pare li deia Rubik, a aquella estranya joguina, i no sé on deu parar, perquè fa anys que no la veig.

M'ha costat uns quants dies dur el cub metàl·lic fins aquí. M'hi ha ajudat l'Izan. Entre els dos vam construir una caixa gran per ficar-l'hi. El vam dur pels passadissos estrets i

amb un carretó, ben amagat amb mantes, el vam transportar des del districte on viu l'oncle Matt fins aquí. No vull que el pare el vegi. Ningú, llevat de l'Izan, no sap que el tinc a la meva cambra. D'aquí a una estona vindran els millors amics que tinc i els vull ensenyar què he trobat. Els vull presentar el Rubik.

L'Izan és per a mi el germà que mai no he tingut, l'amic a qui tothom voldria explicar els seus secrets; el Lucas és el tio més legal i llest que conec; la Zoe, l'Elna i la Duna les conec des que les nostres mares van desaparèixer, gairebé en pocs dies de diferència. Conec bé els meus amics i sé que puc confiar-los el secret, per això els he fet venir avui al meu forat.